

Sygnatura akt I C 319/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 31-10-2014 r.

Sąd Okręgowy w Koninie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jan Bartniak

Protokolant: Konrad Gajdziński

po rozpoznaniu w dniu 20-10-2014 r. sprawy

z powództwa R. K.

przeciwko (...) S.A. w G.

o zaniechanie naruszeń i o zapłatę kwoty 75.100 zł

1. Oddała powództwo.
2. Zasądza od powoda R. K. na rzecz pozwanej (...) S.A. w G. kwotę 3617 zł tytułem kosztów procesu.

SSO Jan Bartniak

Sygn. akt I C 319/14

UZASADNIENIE

Powód R. K. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanej (...) S.A w G. wnosił o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 75.100 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01 maja 2003 r. do dnia zapłaty; zobowiązanie pozwanej do usunięcia słupów energetycznych wraz z elektroenergetycznymi liniami napowietrznymi, znajdującymi się na nieruchomościach stanowiących własność R. K. oraz odpowiedniej przebudowy sieci elektroenergetycznej z istniejącej na skablowaną podziemną w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku; zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych, wraz z kosztami zastępstwa procesowego, powiększonymi o kwotę 17 zł tytułem opłaty skarbowej.

W uzasadnieniu pozwu podano, że powód jest właścicielem nieruchomości dla których Sąd Rejonowy w Koninie X Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w S. prowadzi księgi wieczyste: KW nr (...) oraz KW nr (...), przez które przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna wraz ze słupami podtrzymującymi. Powód podał, że umiejscowienie linii oraz zapewnienie strefy dostępu do słupów oraz przewodów, uniemożliwia swobodne korzystanie przez niego z nieruchomości i sytuacja taka występowała w całym okresie objętym niniejszym pozwem tj. od 1.05.2003 r. do nadal. Podano, że pozwana jest przedsiębiorstwem energetycznym odpowiedzialnym za dostawę prądu na przedmiotowym obszarze i nie posiadała ani nie posiada żadnego tytułu prawnego do zajmowania przedmiotowych nieruchomości powoda. Wskazano nadto, iż linie na nieruchomościach powoda mają długość ok. 423 m oraz szerokość 1,5 metrów stąd obszar wyłączony z korzystania stanowi 13.324,50 m². Powód wskazał, że domaga się wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania przez pozwaną z przedmiotowych nieruchomości i swoje żądanie wycenił na kwotę 133.245,00 złotych, przy czym w niniejszym procesie dochodzi jedynie części należności tj. 75.100 zł, za okres najdalej wymagalny (k.1-3).

Po wezwaniu do sprecyzowania roszczenia, powód w piśmie z dnia 20.01.2014 r. oświadczył, że domaga się usunięcia linii kablowo-napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV przebiegającej na działce nr (...), które to działki objęte są księgą wieczystą

KW nr (...) oraz wskazano, że powód domaga się demontażu istniejącej linii kablowo-napowietrznej niskiego napięcia 0,4 kV przebiegającej na działce nr (...) poprzez jej przebudowę polegającą na zastosowaniu połączenia kablowego podziemnego, zamiast istniejącej dotychczas trakcji napowietrznej. Przebudowane połączenie kablowe podziemne winno przebiegać w obrębie nieruchomości powoda, wzdłuż granicy z działką (...), w odległości nie większej niż 1 metr od granicy z działką (...) (k.48).

W piśmie z dnia 11.07.2014 r. powód podał, że dochodzi wynagrodzenia za bezumowne korzystanie za okres od 1.08.2003 r. do 1.04.2009 r (k.132).

W odpowiedzi na pozew (...) S.A w G. wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Pozwana przyznała, że na przez nieruchomości powoda przez działkę (...) przebiega napowietrzna linia energetyczna średniego napięcia 15kV i napowietrzna linia niskiego napięcia 0,4kV, a przez działki

o numerach geodezyjnych (...) przebiega linia kablowo – napowietrzna niskiego napięcia 0,4kV. Zdaniem pozwanej pozew jest nieuzasadniony, gdyż jej poprzednik prawny

tj. (...) S.A nabyła przez zasiedzenie dnia 11.05.2003 r. służebność gruntową polegającą na korzystaniu z trwałych i widocznych urządzeń w postaci napowietrznej linii energetycznej niskiego i średniego napięcia, a linie te poprzednik prawny (...) w P.) posadził na nieruchomości stanowiącej wtedy własność poprzednika prawnego powoda (działka nr (...)), z kolei na działkach nr (...) w 1963 roku, poprzednik prawny pozwanej (...) posadził napowietrzną linię niskiego napięcia, której częściowy odcinek - w roku 2007 - został skablowany za zgodą powoda. Zaznaczono, że w tym przypadku zasiedzenie nastąpiło w dniu 31.12.1984 r. przy przyjęciu posiadania w złej wierze. Wskazano również, że od momentu wybudowania, linie te nie zmieniły trasy przebiegu i objęte były eksploatacją i czynnościami remontowymi poprzez nieograniczony do nich dostęp. Podnosząc zarzut zasiedzenia, zakwestionowano również żądanie wypłaty wynagrodzenia zarówno co do zasady jak i wysokości, gdyż jest ono rażąco wygórowane a nadto ma ono charakter orientacyjny i błędnie wskazano wielkość powierzchni pasa ochronnego. Odnośnie zarzutu zasiedzenia podano, że Skarb Państwa posiadał służebność gruntową przez okres od 1.01.1965 r. do 31.01.1990 r., kiedy to znowelizowano art. 128 k.c., i umożliwiono w ten sposób osobom prawnym uzyskanie własności, a co za tym idzie także zasiedzenie służebności na swoją rzecz. Pozwana podała, że doszło do przeniesienia posiadania przez Skarb Państwa na rzecz poprzednika prawnego uczestnika poprzez wydanie decyzji z 4.02.1999 r. przez Wojewodę (...) o nabyciu z tym dniem przez dotychczasowego zarządcę tj. Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) prawa użytkowania wieczystego gruntu Skarbu Państwa oraz nabyciu na własność Zakładu (...), budynków i urządzeń trwale związanych z gruntem i w ocenie pozwanej decyzja wojewody może być uznana za dokument potwierdzający fakt uprzedniego przeniesienia posiadania i państwowa osoba prawna, która do dnia 5.12.1990 r. wykazywała zarząd mieniem państwowym, z tym dniem jako posiadacz nieruchomości została uwłaszczona może wskazać tą decyzją przejście posiadania nieruchomości ze Skarbu Państwa na nią samą. Zaznaczono przy tym, że decyzja wojewody była konsekwencją wcześniejszego Zarządzenia nr 32/ORG/89 Ministra Przemysłu z 16.01.1989 r. na podstawie którego przekształcono Zakład (...) w jednoosobową Spółkę Skarbu Państwa – Zakład (...) S.A z siedzibą w K. i zarządzeniem tym zostały nieodpłatnie przekazane budynki, budowle i urządzenia. Pozwana podała również, że dokumenty w postaci linii SN i nn oraz protokoły odbioru technicznego, a także oświadczenie powoda, wskazują, że budowa linii nie miała charakteru bezprawnego, stąd też nieuzasadnionym jest domaganie się jej usunięcia. Pozwana wskazała również na szereg dokumentów, które dokumentują następstwo (...) S.A w G. (k. 74-77).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Powód R. K. jest właścicielem nieruchomości położonych w miejscowości W. dla których Sąd Rejonowy w Koninie X Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgi wieczyste o numerach (...) (dowód : odpisy z ksiąg wieczystych – k.6-21).

W odniesieniu do nieruchomości dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr (...) składa się z działki o numerze ewidencyjnym (...) i obszarze 2,4400 ha., to R. K. nabył powyższą nieruchomość na podstawie umowy darowizny z 16.03.2001 r. (rep. A nr 641/01) (dowód : odpis z KW nr (...) – k.6-11,23).

Nieruchomość dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr (...) obejmuje działki o numerach (...) o łącznym obszarze 11,4200 ha. została nabyta przez R. K. na podstawie umowy darowizny z 16.03.2001 r. (rep. A nr 641/01) oraz prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Słupcy z dnia 31.10.2007 r., I Ns (...)

(dowód : odpis z KW nr (...) – k.12-21,22).

Na powyższym terenie powód prowadzi od 1.05.2010 r. gospodarstwo (...) (...)” (dowód : zaświadczenie - k.160,161).

W momencie nabycia przez powoda prawa własności powyższych nieruchomości, istniały już na nich linie elektroenergetyczne. Na działce (...) znajdują się napowietrzne linie niskiego napięcia 0,4kV oraz linie napowietrzne średniego napięcia 15kV. Na działce (...) istnieją linie napowietrzne : średniego napięcia 15kV, niskiego napięcia 0,4kV oraz słupowa stacja transformatorowa 15/04kV o nr ruchowym (...). Z kolei na działkach (...) znajduje się linia kablowo-napowietrzna niskiego napięcia 0,4kV. Powyższa infrastruktura elektroenergetyczna na przedmiotowych działkach jest własnością pozwanej spółki

E.-Operator (dowód : pismo z 17.10.2013r. – k.40, mapy geodezyjne – k.24-27, 49-50, 93-94). Na działce (...) znajdujące się linie powstały w 1973 roku, zaś na działkach (...) obiekty energetyczne powstały w latach 60, najpóźniej do 1967 roku (dowód : zeznania A. S. – k.125v). Linie te były eksploatowane, o czym świadczą : protokół nr (...) dotyczący odbioru technicznego linii 15 kW, stacji transformatorowej (...) 20/100 i linii nn oraz instalacji wewnętrznych (dowód : k.84), dokumentacja powykonawcza z 17.03.1973 r. (k.85), protokół z dnia 29.01.1963 r. dotyczący odbioru technicznego linii WN, stacji trafo, linii nn i instalacji wewnętrznych (k.86), protokół z 19.02.1963 r. z ponownego sprawdzenia i załączenia pod napięcia linii WN, stacji trafo, linii NN oraz instalacji wewnętrznych (k.87,88), dokumentacja powykonawcza z 2.02.1967 r. (k.89,90). Także i obecnie linie te są wykorzystywane przez (...) S.A, o czym świadczy protokół nr (...) z odbioru technicznego linii nn (k.91), protokół przekazania środka trwałego (k.92). W dniu 29.06.2007 r. R. K. oświadczył, że zapoznał się z planem sytuacyjnym przebudowy przyłącza i odcinka linii napowietrznej nn 0,4kV i wyraził zgodę na ustanowienie na niej złącza kablowo-pomiarowego oraz przebiegu linii kablowych na działkach (...) na rzecz (...) S.A (k.95). Z kolei w dniu 25.06.2007 r. miała miejsce pomiędzy stronami umowa nr (...) /k w sprawie usunięcia kolizji projektowanego zagospodarowania działki nr (...) z siecią elektroenergetyczną (...) S.A (k.96-97). Przedmiotowe linie energetyczne są w dalszym ciągu czynne i dostarczają energię elektryczną do mieszkańców miejscowości W. (dowód : zeznania świadka A. S. – k. 125v, dokumentacja fotograficzna – k.143-159). Pismem z dnia 12.08.2013 r. złożonym do Sądu Rejonowego G. – Północ w G. R. K. zawiązywał pozwaną do próby ugodowej i wniósł o zapłatę kwoty 39.973,500 złotych oraz usunięcia słupów energetycznych wraz z elektroenergetycznymi liniami napowietrznymi, znajdującymi się na nieruchomościach powoda (dowód : odpis wniosku – k.41-42). Propozycja powoda nie uzyskała akceptacji pozwanej i ostatecznie nie doszło do zawarcia ugody (dowód : odpowiedź przeciwnika na wniosek – k.43, protokół – k.44).

Pozwana (...) S.A jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego, które do dnia 31.12.1968 r. nosiło nazwę Zakład (...), który to Zakład

od 1.01.1969 r. został włączony do Zakładów (...) w P. i od 1.06.1978 r. w ramach przedsiębiorstwa (...) w P., Zakład (...) działał według zasad wewnętrznego pełnego rozrachunku gospodarczego (dowód : odpis z księgi pamiątkowej (...) K. – k. 102) zarządzenie nr 14 z dnia 1.06.1978 r. – k.103-104).

Sąd Rejonowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 27.02.1985 r. (sygn. PP 155) wpisał do rejestru zmianę nazwy Zakładów (...) w P. na Zachodni O. Energetyczny – Przedsiębiorstwo Państwowe w P. (dowód : odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Poznaniu z 27.02.1985 r. – k.105).

Zarządzeniem Ministra Przemysłu nr 32/ORG/89 z 16.01.1989 r. z dniem 1.01.1989 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...). Przedsiębiorstwo to powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego

pod nazwą (...) na bazie zakładu Zakład (...). Nowoutworzonemu przedsiębiorstwu przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa pod nazwą (...) O. Energetyczny w P. (dowód : odpis zarządzenia z 16.01.1989 r. –k.106-107).

W dniu 12.07.1993 r. aktem notarialnym rep. A nr (...) doszło do przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakładu (...) w K.” z siedzibą w K. w jednoosobową spółkę akcyjną pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna. (dowód : akt notarialny rep. A nr (...) – k.110-117, zarządzenie nr (...)/O./93 z 9.07.1993 r. – k.117-118).

Dalej postanowieniem z dnia 1.08.1993 r. (sygn. .akt H-1138) Sąd Rejonowy w Kaliszu wpisał do rejestru Zakład (...) S.A” wykreślając postanowieniem z dnia 1.08.1993 r. (sygn. akt PP 131) Zakład (...) w K. (dowód : postanowienia Sądu Rejonowego w K. z (...) r., sygn. akt (...) - k.108, sygn. akt H-1138 – k.109).

W dniu 27.06.1996 r. Zakład (...) S.A” zmienił nazwę na (...) S.A w K.”. Po połączeniu spółek energetycznych powstała (...) S.A w G.”. Postanowieniem z dnia 22.12.2004 r. (sygn. akt PO.XXII NS-REJ KRS/(...)) Sąd Rejonowy w P.dokonał wpisu połączenia przez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej (...) S.A w K.” na spółkę przejmującą (...) S.A w G.” (dowód : odpis postanowienia Sądu Rejonowego w P. z (...) r. k. -119).

Postanowieniem z dnia 31.12.2004 r. Sąd Rejonowy w G. (sygn. akt GD XII NS-REJ. KRS/(...)) wpisał do rejestru zmianę nazwy (...) S.A w G.” na (...) S.A” (dowód : postanowienie Sądu Rejonowego w G. z (...) r. – k.120).

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego G. P. z 6.07.2007 r. (sygn. akt GD.VII-REJ. KRS/(...)) (...) S.A w G.” przekształcił się w spółkę (...) S.A” (dowód : postanowienie Sądu Rejonowego w G. z(...) r. – k.121-122).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych przy ustalaniu stanu faktycznego dokumentów i następujących dowodów :

- zeznań świadka A. S. (00:11:42 – 00:34:20 – k.125v) oraz dokumentów w postaci : odpisów ksiąg wieczystych (k.6-23, 99-101), map geodezyjnych (k.24-27,49,50,93,94,141), odpisu KRS pozwanej (k.28-36), korespondencji pomiędzy powodem a pozwaną (k.37-40), pism dotyczących zawezwania do próby ugodowej (k.41-44), protokołu nr (...) z (...) r. (k.84), dokumentacji powykonawczej z (...) r. (k.85), protokołu z (...) r. (k.86) oraz 19.02.1963 r. (k.87,88), dokumentacji powykonawczej z 2.02.1967 r. (k.89, 90), protokołu nr (...) (k.91), protokołu przekazania środków trwałych (k.92), oświadczenia (k.95), umowy nr (...)/k (k.96-97), księgi pamiątkowej (...) K. (k.102), zarządzenia nr (...) z (...) r. (k.103-104), postanowienia Sądu Rejonowego w P. z 27.02.1985 r. (k.105), zarządzenia nr (...) (...) /92 (k.106-107), postanowienia Sądu Rejonowego w K. z 1.08.1993 r. (k.108,109), aktu notarialnego rep. A nr (...) (k.110-116), zarządzenia nr 194/O./93 (k.117-118), postanowienia Sądu Rejonowego w P. z 22.12.2004 r. (k.119), postanowienia Sądu Rejonowego w Gdańsku z 31.12.2004 r. (k.120), postanowienia Sądu Rejonowego G. P. w G. z 6.07.2007 r. (k.121-122), dokumentacji fotograficznej (k.143-159), zaświadczenia o prowadzonej działalności (k.160-161).

Zeznania świadka A. S. Sąd uznał jako wiarygodne, albowiem świadek w swoich zeznaniach opierał się na dokumentach, które zostały zgromadzone w niniejszej sprawie, a nadto strona powodowa nie przedstawiła innych dowodów, które podważałyby zeznania świadka.

Wartość dowodowa dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu za wyjątkiem decyzji Wojewody (...) z (...) r. (k.98) albowiem z jej treści wynika, że dotyczy ona innych nieruchomości niż te, które były przedmiotem niniejszego postępowania oraz przedłożonych przez powoda map odnoszących się do przekroju przez staw (k.138-140,142) gdyż były one nieprzydatne dla ustaleń faktycznych sprawy.

Dowód z zeznań świadków U. K. i E. K. na okoliczności wskazane we wniosku(k.2v) oddalono gdyż dowód ten stał się zbędny z uwagi na moc dowodową złożonych do sprawy dokumentów, a dowód z opinii biegłych celem szacowania należnego powodowi wynagrodzenia utracił zasadność w sytuacji gdy uwzględni się zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym w zakresie dotyczącym czasokresu i charakteru posiadania spornej infrastruktury energetycznej

przez pozwanego i jego poprzedników prawnych. Podobnie dowód z przesłuchania stron stał się zbędny w świetle zgromadzonych w sprawie dowodów z dokumentów, które to wyjaśniają fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, a dowód ten (z przesłuchania stron) przeprowadza się gdy po wyczerpaniu środków dowodowych pozostają nadal niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.(art.299 k.p.c.)

Sąd zważył, co następuje :

Powód dochodził w niniejszym procesie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres od 1.08.2003 r. do 1.04.2009 r. (vide : pismo z 11.07.2014 r. – k.132) w związku z posadowieniem na jego działkach objętych księgami wieczystymi o nr (...) linii elektroenergetycznych należących do pozwanej (...) S.A w G.. Dodatkowo zgłosił żądanie usunięcia linii kablowo-napowietrznej niskiego napięcia 0,4kV przebiegającej na działce nr (...) a także demontażu istniejącej linii kablowo-napowietrznej niskiego napięcia 0,4kV przebiegającej na działce nr (...), poprzez jej przebudowę i zastosowaniu kabla podziemnego, zamiast istniejącej trakcji napowietrznej (vide : pismo z 20.01.2014 r. – k.48).

Powyższe roszczenie dotyczące zapłaty wynagrodzenia ma swoje oparcie w przepisach 224 § 2 k.c. i okolicznością bezsporną jest to, że właściciel rzeczy może żądać wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy także względem posiadacza służebności (art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 230 k.c. i art. 352 § 2 k.c.). Problematyka rozliczeń pomiędzy właścicielem rzeczy a posiadaczem rzeczy dotyczy sytuacji „bezumownego korzystania” i w realiach przedmiotowej sprawy, pozwana nie przedstawiła dokumentów świadczących o posiadaniu przez nią tytułu prawnego, pozwalającego na korzystanie z nieruchomości powoda w zakresie wynikającym z przebiegu linii energetycznych po nieruchomości stanowiącej własność powoda. Pozwana taki tytuł wywodziła z zasiedzenia służebności gruntowej, odpowiadającej swą treścią służebności przesyłu. Na tą okoliczność powołano się na fakt, iż przed 1.02.1989 r. poprzednikiem prawnym pozwanej był Skarb Państwa, działający przez przedsiębiorstwo państwowe, które działało w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa. Celem wykazania owego następstwa prawnego w zakresie własności linii energetycznych oraz posiadania służebności pozwana załączyła do akt stosowne dokumenty.

W pierwszej kolejności należało więc rozważyć zasadność podniesionego w odpowiedzi na pozew zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się w kwestii dopuszczalności ustalenia faktu nabycia prawa przez zasiedzenie w innej sprawie niż w postępowaniu o zasiedzenie. Możliwość taką – w sytuacji gdy ustalenie tego faktu nie jest przedmiotem sprawy, lecz stanowi jedynie przesłankę rozstrzygnięcia dopuścił w uchwale składu 7 sędziów z 10.02.1951 r., sygn. C 741/50, Lex nr 505368 oraz w późniejszych orzeczeniach np. wyrok SN z 12.12.2008 r., II CSK 389/08, Lex nr 484715.

Zgodnie z art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie w wypadku gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Przykładem trwałego i widocznego urządzenia na nieruchomości z której korzysta posiadacz służebności jest także linia energetyczna, która z chwilą przyłączenia jej do sieci weszła w skład przedsiębiorstwa. Sąd Najwyższy stwierdził, że wymagania określone w art. 292 k.c. spełnia każde urządzenie materialne odpowiadające treści służebności pod względem gospodarczym, umożliwiające korzystanie z cudzej nieruchomości i usytuowane na obcej nieruchomości lub w inny sposób wkraczające w jej sferę (zob. uzasadnienie postanowienia z 4.10.2006 r., II CSK 119/06, Lex nr 447190). O stanie posiadania prowadzącym do zasiedzenia służebności polegającej na korzystaniu z linii wysokiego napięcia decyduje przede wszystkim przebieg linii nad nieruchomością obciążoną, a nie umiejscowienie na tej nieruchomości słupa podtrzymującego przewody (zob. uzasadnienie wyroku SN z 19.05.2004 r., III CK 496/02, Lex nr 152776). Wreszcie należy zauważyć, że przepis art. 292 k.c. stanowi że do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie, przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się jedynie odpowiednio, tym samym posiadanie to ma inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. W przypadku oceny

posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność.

W okolicznościach niniejszej sprawy bezspornym było, iż w istocie służebność ta jest wykonywana. Przez urządzenia znajdujące się na nieruchomościach powoda przesyłana jest energia elektryczna, w tym także do tych nieruchomości. Z pewnością można stwierdzić, że widoczne było korzystanie z tej nieruchomości skoro na przestrzeni lat 60 i 70 prowadzone były modernizacje i rozbudowa linii energetycznej. Również w ostatnich okresach jest ona eksploatowana, o czym świadczy chociażby zawarcie z powodem umowy, która miała na celu usunięcie kolizji projektowanego zagospodarowania działki nr (...) z siecią elektroenergetyczną pozwanej Spółki. W tej sytuacji został spełniony wymóg korzystania z „trwałego i widocznego urządzenia” o którym mowa w art. 252 k.c.

Wskazując bieg rozpoczęcia zasiedzenia, Sąd miał na uwadze, iż z zeznań A. S. wynika, że na działce (...) linia energetyczna powstała w 1973 roku, zaś na działkach (...) obiekty energetyczne powstały w latach 60 do 1967 roku. Zeznania te korespondowały z protokołami odbioru linii z dnia 11.05.1973 r. oraz dokumentacją powykonawczą z (...) r. w przypadku linii przesyłowych znajdujących się na działce (...) oraz protokołami z dnia 29.01.1963 r., (...) r., oraz dokumentacją powykonawczą (...) roku w przypadku działek (...). W tych okolicznościach należało przyjąć, iż bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności nazywanej obecnie służebnością przesyłu, rozpoczął się w dniach, które odpowiadały najdalszym okresom wynikającym z przedmiotowych dokumentów tj. od dnia 11.05.1973 r. (działka (...)) oraz 2.02.1967 r. (działki (...)). Od tych okresów doszło do rozpoczęcia korzystania z nieruchomości powoda w sensie służebności, która odpowiada aktualnej służebności przesyłu.

Istotnym jest przy tym, iż w tym okresie obowiązywał art. 128 k.c., który przewidywał zasadę jednolitego funduszu własności państwowej i to Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe było posiadaczem urządzeń przemysłowych i cudzej nieruchomości, na której je posadowiono i tylko Skarb Państwa mógł nabyć przez zasiedzenie służebność gruntową przesyłu. Innymi słowy beneficjentem działań podejmowanych przez przedsiębiorstwa państwowe, które prowadziły do nabycia praw w wyniku zasiedzenia, w tym także zasiedzenia służebności gruntowej był Skarb Państwa (zob. uchwała SN z 22.10.2009 r., III CZP 70/09, Lex nr 522990).

Do nabycia służebności przez zasiedzenie konieczny jest upływ czasu, który wynosi dwadzieścia lat uzyskaniu posiadania w dobrej wierze albo trzydzieści lat – przy uzyskaniu posiadania w złej wierze (art. 172 k.c.). Należy zauważyć, iż powyższe terminy zostały wprowadzone ustawą z 28.07.1990 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1990 r., Nr 55, poz. 321 ze zm.). Poprzednio wynosiły one dziesięć lat (przy dobrej wierze) i dwadzieścia lat (przy złej wierze). Te terminy nadal mają zastosowanie w tych sytuacjach, gdy zasiedzenie nastąpiło jeszcze przed wejściem w życie wymienionej ustawy tj. przed 1.10.1990 r. Jeżeli natomiast bieg zasiedzenia rozpoczął się, lecz nie zakończył przed 1.10.1990 r., zastosowanie mają terminy dwudziestoletni i trzydziestoletni (art. 9 cyt. ustawy).

Analizując charakter posiadania Skarbu Państwa, Sąd stoi na stanowisku, iż nie można uznać aby było ono posiadaniem w dobrej wierze. Nie zostało bowiem wykazane aby poprzednik prawny pozwanej, budując na gruntach, które są obecnie własnością powoda linie energetyczne dysponował w tym zakresie decyzją administracyjną lub zawartą z właścicielami gruntu umową dotyczącą korzystania z nieruchomości. Z treści odpowiedzi na pozew można wywnioskować, iż pozwana sama założyła, że wejście w posiadanie służebności nastąpiło w złej wierze i określił daty zasiedzenia przy przyjęciu upływu dłuższych terminów wymaganych do zasiedzenia (vide : k.74v).

Sąd uznał, że w przypadku zasiedzenia służebności odnoszącego się do działek nr (...), termin zasiedzenia upłynął w dniu 2.02.1987 r. W tym przypadku zastosowanie miał 20-letni termin zasiedzenia, skoro bieg terminu zasiedzenia zakończył się przed 1.10.1990 r. Natomiast w przypadku działki (...) to z uwagi na fakt, iż na dzień 1.10.1990 r. bieg 20-letniego terminu zasiedzenia (który rozpoczął się w dniu 11.05.1973 r.) jeszcze nie upłynął, do jego obliczenia – zgodnie z art. 9 cyt. ustawy - zastosowanie miał 30-letni termin zasiedzenia, a ten upłynął w dniu 11.05.2003 roku. W przypadku obiektów energetycznych umiejscowionych na działkach (...), zasiedzenie nastąpiło jeszcze na rzecz

Skarbu Państwa, z kolei w przypadku linii energetycznych znajdujących się na działce (...), zasiedzenie ich służebności nastąpiło w okresie funkcjonowania poprzednika prawnego pozwanej tj. (...) Spółka Akcyjna w K..

Spornym w niniejszym sprawie było to czy przedsiębiorstwo energetyczne (pозwana) mogła doliczyć do swojego okresu posiadania, okres posiadania Skarbu Państwa w kontekście zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Ugruntowany jest już pogląd Sądu Najwyższego, że osoba prawna, która przed 1.02.1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1.02.1989 r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to odnosiło się przede wszystkim do tych przedsiębiorstw państwowych, w tym także do przedsiębiorstw energetycznych, które do 1.02.1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, w istocie będąc więc dzierżycielami w stosunku do Skarbu Państwa, co uniemożliwiało im, podobnie jak w przypadku art. 128 k.c., nabycie na swoją rzecz własności i innych praw rzeczowych. Dopiero po zmianach kodeksu cywilnego z dniem 1.02.1989 r. dla państwowych osób prawnych stworzono możliwość nabywania dla siebie własności nieruchomości i innych praw rzeczowych (np. uzasadnienie postanowienia SN z 13.10.2011 r., V CSK 502/10, Lex nr 1096048, z 25.01.2006 r., I CSK 11/05, Lex nr 181257).

Przedsiębiorca energetyczny może doliczyć do swojego (i swoich poprzedników prawnych) okresu posiadania, okres posiadania Skarbu Państwa (jako poprzednika w posiadaniu) o ile zostaną spełnione przesłanki wymienione w art. 176 § 1 k.c.. Dotyczy to przede wszystkim obowiązku udowodnienia przez przedsiębiorcę energetycznego, że doszło do przeniesienia posiadania na rzecz jego lub jego poprzedników prawnych przez Skarb Państwa (postanowienie SN z 13.06.2013 r., IV CSK 672/12, Lex nr 1360293). Zdaniem Sądu pozwana poprzez przedłożenie dokumentów wykazała przejmowanie przez kolejne podmioty wszelkich praw i obowiązków swoich poprzedników, w tym także służebności, powstałej na rzecz Skarbu Państwa, a także służebności, która jest faktycznie wykonywana na nieruchomościach powoda. Takim dowodem przeniesienia służebności jest przede wszystkim zarządzenie nr 32/ORG/89 Ministra Przemysłu z 16.01.1989 r. w sprawie utworzenia Zakładu (...) w K., którym przydzielono utworzonemu przedsiębiorstwu składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa działającego pod nazwą Zachodni O. Energetyczny w P., w zakresie obejmującym jako bazę stan posiadania Zakładu (...) w K.. (vide k.106v). Nie ulega przy tym wątpliwości, iż przed tą datą służebność była wykonywana, gdyż energia elektryczna była przesyłana, prowadzone były prace konserwacyjne i modernizacyjne. Natomiast dołączone przez pozwaną dokumenty odnoszące się do przekształceń przedsiębiorstw energetycznych stanowią dowód tego, że kolejne firmy weszły w prawa i obowiązki swoich poprzedników.

Reasumując uznano, że zarzut zasiedzenia służebności gruntowej, który odpowiada w swej treści służebności przesyłu był zasadny, skoro w przypadku linii przesyłowych umiejscowionych na działkach (...) zasiedzenie to nastąpiło na rzecz Skarbu Państwa i jednocześnie zostało przez pozwaną wykazane następstwo prawne w zakresie dotyczącym nabycia od Skarbu Państwa służebności gruntowej. Natomiast w przypadku urządzeń infrastruktury energetycznej znajdujących się na działce (...), które były w posiadaniu Skarbu Państwa od 11.05.1973 r. to posiadanie tej służebności przejmowały kolejne podmioty tak, że zakończenie biegu terminu zasiedzenia przypadło w okresie funkcjonowania (...) S.A, który to podmiot jest poprzednikiem prawnym pozwanej.

W następstwie tego, iż zarzut zasiedzenia podlegał uwzględnieniu, za bezpodstawne należy uznać żądania o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie oraz usunięcia linii energetycznej i demontażu, gdyż pozwana dysponuje tytułem prawnym do korzystania z tej nieruchomości, wobec czego powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i powód zobowiązany jest do zwrotu na rzecz pozwanej poniesione przez nią koszty procesu na które składało się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 3.600 złotych (§ 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu – Dz.U.2013.490) oraz 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Sąd podziela argumentację pozwanej iż powód od 2001 r. kiedy to stał się właścicielem nie podejmował żadnych działań prawnych w zakresie

dotyczącym żądań ujętych w pozwie, faktycznie „zwracał się do pozwanego z wnioskiem ugodowym”(vide powód k.2v) dopiero pismem z dnia 18.08.2014 r. i w krótkim odstępie czasu zdecydował się na wytoczenie niniejszego powództwa, co uniemożliwiło pozwanej przedłożenie dokumentów które dołączono do odpowiedzi na pozew. Powód określił żądanie obejmujące okres od 01.08.2003 r., w tej sytuacji winien ponieść ryzyko procesu przez niego wytoczonego i brak jest podstaw do zastosowania przepisu art. 102 k.p.c., który to przepis ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu i jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności, których w niniejszym procesie brak.

SSO Jan Bartniak